

KONFLIKT TECHNOLOGICKÉHO VÝVOJE A PRÁVA NA PŘÍKLADU AUTORSKÉHO PRÁVA

Jakub Míšek*

Abstrakt: Článek se zabývá vlivem technologického pokroku na vývoj právní úpravy ochrany práv duševního vlastnictví. Jako výchozí bod slouží rozhodnutí nejvyššího soudu USA ve věci *White-Smith Music Publishing Company v. Apollo Company* z roku 1908. Na základě rozboru tohoto rozsudku jsou identifikovány tendence, které byt na první pohled vypadají jako typický projev kolize práva a technologie posledních let, byly přítomné již před více než sto lety. Nejprve je rozebírána dichotomie mezi myšlenkou a vyjádřením a obecněji problematika originality zachycení kreativního nápadu. Druhou tendencí, která je nazvaná „rozdělení paradigmatické odpovědnosti“, je dynamika vztahu mezi zákonodárnou a soudní mocí a jejich možnost ovlivňovat vývoj práva v závislosti na vývoji technologickém. Třetí tendencí je postupné rozšiřování pole působení právní úpravy ochrany práv duševního vlastnictví, způsobené zapojováním nových subjektů do komplexního systému právních i neprávních vztahů. Všechny tři tendence jsou demonstrovány na příkladech nedávných soudních rozhodnutí a aktuální zákonné úpravě. Článek ve svém závěru argumentuje, že vzhledem k tomu, že jsou tyto tendence dohledatelné i ve velmi starých případech, jedná se o projev designu celého systému, který se tak stále obtížněji vypořádává s novými výzvami v podobě masivního nástupu nových technologií.

Klíčová slova: duševní vlastnictví, autorské právo, copyright, technologický pokrok, informace

ÚVODEM

Existuje mnoho výchozích bodů, z kterých je možné započít výklad o vzájemném působení technologického vývoje a práva. V tomto článku byl zvolen rámec autorského práva a jako úhelný kámen výkladu rozhodnutí nejvyššího soudu USA ve věci *White-Smith Music Publishing Company v. Apollo Company* z roku 1908. Jak je dále v textu ukázáno, tento rozsudek v sobě zahrnuje tři jevy, které jsou typické pro střet autorského práva a nových technologií dodnes, byt pochází z doby, kdy císař František Josef mohl poslouchat virtuózní árie italských oper v podání skutečných kastrátů, kdy nejmodernějším způsobem dálkové komunikace byl telegraf a kdy bylo k modernímu masovému sdílení autorskopravně chráněného obsahu na míle daleko. Za poslední dvě staletí, během nichž se autorské právo (případně jeho paralela *copyright* v zemích *common law* systému)¹ vyvíjelo jako ochrana autorů a jejich děl, došlo k bezprecedentnímu technologickému pokroku, který přinesl krom velkého množství společenských benefitů i celou řadu výzev, na které bylo právo nuceno reagovat. Ať už se jedná přímo o nová technologická řešení přinášející doposud nepoznané možnosti zveřejňování a sdílení autorskopravně chráněného obsahu, nebo zapojování nových subjektů do systému uměleckého průmyslu, bylo třeba aktualizovat paradigma autorskoprávních vztahů. Pokaždé, když došlo k takovému technickému průlomů, musely si dříve či později odpovědné orgány, tedy soudy řešící nevyhnutelně nastanuvší spory, nebo zákonodárné sbory nastavující veřejnou

* Mgr. MgA. Jakub Míšek, interní doktorand na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. E-mail: jkb.misek@mail.muni.cz.

¹ Cílem tohoto textu není primárně se soustředit na rozdíl mezi autorským právem a *copyrightem*, byt se jich místy dotýká. Z toho důvodu jsou tyto termíny záměrně používány ekvivalentně.

politiku v této oblasti, klást otázku, zda jsou, co se týče autorského práva, optimisty, nebo pesimisty. Jak uvádí Paul Goldstein,² autorskoprávním optimistou je člověk zastávající názor, že vzhledem k tomu, že informace může být používána do nekonečna, aniž by došlo k jejímu znehodnocení, měl by být autor za všechna taková použití odměněn. To je nejen spravedlivé, ale navíc i výhodné pro společnost, protože to zajistí, že budou vznikat nová díla, která ji budou obohacovat. Jako projevy autorskoprávního optimismu můžeme uvést například bezprostřední zákonnou ochranu autorských děl bez nutnosti registrace³ nebo relativně dlouhou dobu ochrany.⁴ Autorskoprávní pesimista naopak zastává názor, že není třeba hranice ochrany rozšiřovat. Goldsteinovými slovy:

„If a copyrighted work can be so easily viewed or copied without causing evident discomfort to anyone, what harm is there in excusing these additional uses from copyright liability particularly if copyright owners continue to produce new works anyway?“⁵

Projevy copyrightového pesimismu jsou dohledatelné ve výjimkách z autorskoprávní ochrany (například angloamerická doktrína *fair use*, případně *volné užití* v českém právu). Sřet autorskoprávních optimistů a pesimistů společně s nástupem nových technologií přinášejícím nutnost nových řešení formoval podobu autorského práva, jak je známe dnes.

1. SPOR O PERFOROVANÉ VÁLEČKY

Dobrou ukázkou zmiňovaného sřetu autorskoprávních optimistů a pesimistů je spor *White-Smith Music Publishing Company v. Apollo Company*, který se na počátku dvacátého století dostal až před Nejvyšší soud USA. White-Smith Music Publishing Company byla nakladatelská společnost vydávající notové záznamy populárních písní „*Little Cotton Dolly*“ a „*Kentucky Babe*“,⁶ k nimž držela copyright.⁷ Apollo Company produkovala a prodávala pianoly (mechanická pianina) a perforované válečky, které byly součástí mechanismu pianol. Po vložení příslušného válečku a spuštění mechanismu, pianola začala přehrávat skladbu mechanicky zaznamenanou pomocí různě velkých otvorů na válečku. Mezi jinými společnost Apollo prodávala pianolové válečky s písněmi *Little Cotton Dolly* a *Kentucky Babe*. White-Smith Music Publishing proto společnost Apollo žaloval za porušení copyrightu, ke kterému mělo dojít vytvářením a prodejem zmíněných

² GOLDSTEIN, Paul. *Copyright's Highway: From Gutenberg to the Celestial Jukebox*. Revised Edition. Stanford: Stanford University Press, 2003, s. 12.

³ Odst. 1 § 9 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

⁴ Odst. 1 § 27 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

⁵ GOLDSTEIN, Paul. *Copyright's Highway: From Gutenberg to the Celestial Jukebox*. Revised Edition. Stanford: Stanford University Press, 2003, s. 12. „*Pokud může být dílo chráněné copyrightem tak snadno shlédnuto nebo kopírováno, bez toho aby tím vzniklo komukoli evidentní nepohodlí, jaká by vznikla škoda, kdyby se tato další užití vyňala z odpovědnosti za porušení copyrightu, zejména když držitelé copyrightu dále tak jako tak vytvářejí nová díla?*“ (Překlad autor.)

⁶ Jedná se o jižanské ukolébavky, zejména *Kentucky Babe* si udržela popularitu i nadále a krom řady coverů z poloviny dvacátého století můžeme narazit i na zcela novodobá provedení. Viz *Kentucky Babe – The Ladybugs – Dizzy's Club Coca-Cola* [online]. *YouTube*. 23. září 2014 [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=5-8Nr3ZIFys>>.

⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ze dne 24. února 1908 ve věci *White-Smith Music Publishing Company v. Apollo Company*. Sp. zn. 209 U.S. 1.

válečků. Centrální otázka případu spočívala v tom, zda je váleček kopií chráněného záznamu písně, případně zda je chráněno mechanické přehrávání hudby.

Zástupce společnosti White-Smith užil teleologického argumentu založeného na praktickém utilitárním přístupu amerického práva a tvrdil, že účelem copyrightu je ochrana intelektuální práce, která vyústila v jedinečné složení not tvořící melodii, pravý to výtvar skladatelův. Právě ten měl kongres, dle společnosti White-Smith, v úmyslu chránit.⁸ Oproti tomu zástupce Apollo argumentoval, že tak daleko zákonná ochrana copyrightu nesahá. Americká doktrína té doby totiž pro vznik ochrany díla proti kopírování vyžadovala,⁹ aby dílo bylo fixováno na hmotný nosič. Tím hmotným nosičem byl notový záznam, jehož účelem je umožnit produkci hudby průměrnému člověku znalého oboru. Perforovaný váleček však není kopií tohoto notového záznamu, a proto se na jeho produkci nemůže vztahovat copyrightová ochrana. Jak je uvedeno v rozhodnutí ve věci Apollo, rozdílnost mezi válečkem a notovým záznamem potvrdily již starší případy nižších soudů. Například soudce Colt pravil:

„I cannot convince myself that these perforated strips of paper are copies of sheet music within the meaning of the copyright law. They are not made to be addressed to the eye as sheet music, but they form part of a machine. They are not designed to be used for such purposes as sheet music, nor do they in any sense occupy the same field as sheet music. They are a mechanical invention made for the sole purpose of performing tunes mechanically upon a musical instrument.“¹⁰

Princip *stare decisis* společnost Apollo na svou obhajobu skutečně také využila. Další ze starších rozhodnutí totiž poměrně přesvědčivě tvrdila, že držitelé copyrightu k notovému záznamu mají exkluzivní právo na kopírování a reprodukci právě toho záznamu, tedy not, notových linek, taktů a textů, kterými jsou noty doprovázeny.¹¹ Samotná produkce zvuků však již tímto copyrightem chráněna není. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí princip *stare decisis* potvrdil. Odůvodnil to argumentem, že za dobu, po kterou se případy sporů o hudbu přehrávanou za pomoci perforovaných válečků začaly objevovat, měl Kongres mnoho příležitostí upravit legislativu do podoby chránící přehrávání, pokud by si to přál. Vzhledem k tomu, že se tak nestalo, není možné absencí ochrany mechanického přehrávání považovat za mezeru v zákoně, ale jedná se o vůli Kongresu. Soudu pak nepřísluší tuto vůli měnit.

Soudce Day, zpravodaj, který měl případ na starosti, v odůvodnění textualisticky vycházel z litery zákona. Rozlišuje způsob kopírování hmatatelných věcí vnímatelných zrakem (noty) a sluchových vjemů (hudba). Přímo tvrdí, že aby hudební skladba mohla

⁸ Ibidem.

⁹ A dodnes vyžaduje. Viz § 102 U.S. Code. *United States Code* [online]. [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: <<http://uscode.house.gov/view.xhtml?req=granuleid:USC-prelim-title17-section102&num=0&edition=prelim>>.

¹⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ze dne 24. února 1908 ve věci *White-Smith Music Publishing Company v. Apollo Company*. Sp. zn. 209 U.S. 1. „Nemohu sám sebe přesvědčit, že tyto děrované pruhy papíru jsou ve smyslu copyrightového práva kopiemi notového záznamu. Nejsou vyráběny proto, aby sloužily oku jako notový zápis, ale jsou součástí přístroje. Nepoužívají se pro stejné účely jako notové záznamy a ani v žádném smyslu netvoří stejný trh jako notové záznamy. Jsou mechanickým vynálezem vyráběným pro jedinečný účel mechanického přehrávání melodií na mechanickém nástroji.“ (Překlad autor.)

¹¹ Rozhodnutí ve věci *White-Smith* na tomto místě odkazuje například na rozsudek Odvolacího soudu pro District of Columbia ve věci *Stern v. Rosey*, sp. zn. 17 App. D. C. 562, nebo Britského Odvolacího soudu ve věci *Boosey v. Whight*, sp. zn. [1900] 1 Ch. 122, 81 L. T. N. S. 265.

být okopírována v tom smyslu, jak kopírování chápe zákon, musí být nejprve zaznamenána tak, aby ji ostatní mohli přečíst. Perforovaný váleček tuto podmínku nenaplní. Jedná se spíše o součást přístroje, hudební záznam, který není kopií ve smyslu zákona.

Na základě výše uvedených skutečností Nejvyšší soud USA ve svém rozhodnutí z 24. února roku 1908 potvrdil rozhodnutí odvolacího soudu a určil, že se společnost Apollo výrobou a prodejem perforovaných válečků nedopustila porušení copyrightu držení společnosti White-Smith Music Publishing Company. Soudce Holmes, ač copyrightový optimista, se rovněž připojil k většinovému rozsudku. Ve svém komentáři však doporučil Kongresu, aby jednoznačně zahrnul mechanické přehrávání hudby (tedy využití hudebních záznamů) pod ochranu copyrightu.¹² Kongres tak skutečně o rok později v novele zákona učinil, a aby zabránil vznikání copyrightových monopolů, zřídil institut zákonné licence umožňující mechanické přehrávání skladeb pod podmínkou zaplacení držiteli copyrightu dvou centů za reprodukci.¹³

2. NENÍ ZÁPIS JAKO ZÁPIS

Na příkladu případu *White-Smith* můžeme demonstrovat tři typické problémy, které se při konfliktu autorského práva a nových technologií objevují. První z nich je známá dichotomie mezi myšlenkou a jejím vyjádřením. Druhým je vztah zákonodárné a soudní moci při vyhodnocování dopadů nových technologií na aktuální právní regulaci a konkrétní práva a povinnosti adresátů právních norem. Konečně třetím problémem je rozšiřování sféry působení autorského práva a postupné zapojování nových subjektů, které se v ní objevují, ať už v aktivní nebo pasivní roli.

V líčení případu *White-Smith* můžeme vidět projev jednoho ze základních principů autorského práva, dá se říci jeho nezbytné součásti. Je jí odlišení myšlenky a jejího vyjádření. Autorským právem je chráněno právě pouze konkrétní vyjádření a nikoli myšlenka za ním stojící, jak ostatně uvádí například i český autorský zákon v § 2:

„Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě [zvýrazněno autorem] včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.“¹⁴

Podíváme-li se na vztah myšlenky a jejího vyjádření z hlediska informační teorie, je myšlenka stojící na pozadí díla jeho virtuálním konceptem (tážeme se například „*jak může vypadat řešení vztahu milenců pocházejících z rozdílných k sobě nepřátelských prostředí*“) a chráněné dílo je kreativní jedinečnou aktualizací tohoto virtuálního problému (například *West Side Story* není kopií *Romea a Julie*, byť pocházejí ze stejného virtuálního konceptu).¹⁵

¹² Ibidem.

¹³ *An Act to Amend and Consolidate the Acts Respecting Copyright*. 1909. S. 2. In: *Copyright.gov* [online]. Cit. 2015-01-07. Dostupné z: <<http://copyright.gov/history/1909act.pdf>>.

¹⁴ Odst. 1 § 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

¹⁵ Více o virtualizaci v jejím filosofickém smyslu in LÉVY, Pierre. Welcome to virtuality. In: *Digital Creativity: A Reader* [online]. Lisse: Swets & Zeitlinger Publishers, 2002, s. 7, [cit. 2015-01-07] a LÉVY, Pierre. *Kyberkultura*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2000, 229 s.

Důvodem pro toto opatření je zajištění ochrany výsledku tvůrčí činnosti tak, aby zároveň nedošlo k vytvoření intelektuálního monopolu na jednotlivé myšlenky stojící na pozadí díla. V příkladném sporu se problém vyjádření díla ukázal v podobě otázky, zda je vyjádření díla za pomoci děrovaného válečku způsobilým vyjádřením hudební skladby, a tudíž zda jde o kopii hudby jinak zaznamenané standardním notovým zápisem. V daném případě je situace ještě ztížená povahou hudby. Skladatel zkomponuje skladbu, ta se ale plně stává hudbou, až v okamžiku kdy zní.¹⁶ Jak ale vyplývá mimo jiné i z rozsudku *White-Smith*, americké právo na přelomu 19. a 20. století však poskytovalo ochranu jen takovému způsobu vyjádření hudby, který umožňuje její provedení člověkem. S tím, že by hudbu mohl podle specifického sobě uzpůsobeného zápisu provádět stroj, právo nepočítalo. Jak však ve svém názoru podotkl soudce Holmes,¹⁷ fakticky se jednalo o jednu a tutéž skladbu, o stejné dílo, produkt tvůrčí činnosti autora. Proto kongres zareagoval vytvořením nového institutu – ochrany hudby znějící ze záznamu.

V hudbě, zejména v oblasti etnomuzikologie, se můžeme setkat s přepisy z jednoho typu hudebního zápisu do jiného. Můžeme to analogicky chápat jako překlad literárního díla z jednoho jazyka do druhého.¹⁸ V těchto případech není pochyb, že se jedná o stejné dílo, jen jinak vyjádřené.¹⁹ Jaký je tedy rozdíl mezi těmito přepisy a případem popsaným v rozhodnutí soudu? Vždyť převod mezi notovým záznamem a děrovaným válečkem je rovněž překlad z jednoho jazyka do druhého. Dle Nejvyššího soudu USA roku 1908 rozdíl spočíval v tom, že váleček nebyl určen člověku, ale stroji a proto nebyl legitimním vyjádřením myšlenky díla. Podobný příklad můžeme najít v současné době v podobě vztahu zdrojového a strojového kódu. Druhý je překladem toho prvního do stroji srozumitelné podoby. Podobně jako před desetiletími i v tomto případě musel otázku, zda je strojový kód chráněný copyrightem, tedy zda je legitimním vyjádřením myšlenky díla, vyřešit soud. Odvolací soud pro třetí okresek však v srpnu 1983 rozhodl, že strojový kód copyrightové ochrany požívá.²⁰

Otázka právní ochrany softwaru je obecně dobrým příkladem pro demonstraci problému dichotomie myšlenky a jejího vyjádření při působení nových technologií. Sporné případy řešené soudní cestou i na nejvyšších úrovních soudního aparátu se totiž nevyskytují pouze v zámoří. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 2. 2. 2011 zamítl kasační stížnost Bezpečnostní softwarové asociace, která po Ministerstvu školství žádala udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy majetkových autorských práv k počítačovým

¹⁶ Je třeba dodat, že i z tohoto obecného tvrzení existují výjimky. Například ve vrcholné renesanci se někteří mistrovští skladatelé ve volných chvílích bavili tím, že skládali živými lidmi takřka neproveditelné kontrapunktické skladby, do nichž skrytě zanášeli matematické a geometrické principy – převraty, číselné řady postupující odpředu a stejně pak zpět, to vše při zachování stylových dobových pravidel. Jako hádanky je pak sdíleli mezi sebou a těšili se právě těmito ukrytými hlavolamy. Je však otázkou, zda jde ještě o hudbu *stricto sensu*.

¹⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ze dne 24. února 1908 ve věci *White-Smith Music Publishing Company v. Apollo Company*. Sp. zn. 209 U.S. 1. Odst. 40–42.

¹⁸ Jako příklad uvedme přepis skladby z tradičního mimoevropského záznamu pomocí tabulatury, tedy vyjádření hmatů na nástroji, do západní notace.

¹⁹ Již poněkud mimo záběr tohoto textu leží otázka, zda na právní povaze notového zápisu mění něco fakt, jde-li o preskriptivní zápis (typicky noty určené k provedení díla), nebo deskriptivní zápis (notový záznam slyšeného).

²⁰ Rozhodnutí Odvolacího soudu USA pro třetí okresek ze dne 30. srpna 1983 ve věci *Apple Computer, Inc. v. Franklin Computer Corporation*. Sp. zn. 714 F2d 1240, 219 USPQ 113.

programům.²¹ Podstatou tohoto sporu byla otázka, kterou Nejvyšší správní soud také položil jako předběžnou otázku Soudnímu dvoru Evropské unie, zda lze grafické uživatelské rozhraní²² považovat za formu vyjádření počítačového programu. Soudní dvůr v rozsudku z 22. prosince 2010 judikoval, že vzhledem k tomu, že z grafického rozhraní nelze udělat rozmnoženinu počítačového programu, nejedná se o jeho vyjádření chráněné autorským právem.²³ Podíváme-li se na odůvodnění tohoto argumentu, zjistíme, že je analogické s rozhodnutím ve věci *White-Smith*. Oba soudy určily, že aby byl objektivně vnímatelný jev (GUI nebo perforovaný váleček) jiným adekvátním vyjádřením autorského díla, které je chráněno autorským právem, musí být způsobilé k vytváření kopií tohoto díla. Perforovaný váleček z případu *White-Smith* nemůže²⁴ sloužit k vytváření kopií notového záznamu a stejně tak GUI nemůže sloužit k vytváření kopií strojového a zdrojového kódu.

Je třeba ještě podotknout, že výše zmíněné neznamena, že by GUI nebo perforované válečky byly zcela zbaveny autorskoprávní ochrany. V případě GUI se této otázce věnuje Soudní dvůr Evropské unie v citovaném rozhodnutí v bodech 44–51, kde stanovil, že GUI je chráněno, pokud je vlastním duševním výtvorem autora. Zdali tomu tak je, musí určit vnitrostátní soud. Soudní dvůr uvádí:

„V rámci svého posouzení musí vnitrostátní soud přihlížet zejména k uspořádání nebo zvláštní konfiguraci veškerých složek, které jsou součástí grafického uživatelského rozhraní, za účelem určení, které z nich splňují kritérium originality. K tomu je třeba uvést, že toto kritérium nemůže být splněno v případě těch složek grafického uživatelského rozhraní, které se vyznačují pouze svou technickou funkcí.“²⁵

GUI tedy může být dílem chráněným autorským právem, v takovém případě se však nejedná o dílo – vyjádření (aktualizaci) myšlenky softwaru, ale o vyjádření (aktualizaci) myšlenky grafického zobrazení. Stejně tak by se perforovaný váleček mohl stát předmětem ochrany autorského práva. Musel by však sám o sobě naplňovat znaky autorského díla. Nebyl by vyjádřením myšlenky hudební skladby, nýbrž například vyjádřením myšlenky ozdobné plastiky.²⁶

Otázce možnosti vyjádření počítačového programu se Soudní dvůr Evropské unie věnoval v nedávné době rovněž v případě *SAS v. WPL*. Zde soud rozhodl, že funkce počít-

²¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 2. 2011. Sp. Zn. 5 As 38/2008-288. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

²² Grafické uživatelské rozhraní je to, co uživatel počítačového programu vidí zobrazené na obrazovce a s čím má možnost interagovat.

²³ Bod 42 rozsudku Soudního dvora Evropských společenství (třetí senát) ze dne 22. prosince 2010 ve věci C-393/09, Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany proti Ministerstvo kultury. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

²⁴ Dle soudního rozhodnutí.

²⁵ Bod 48 rozsudku Soudního dvora Evropských společenství (třetí senát) ze dne 22. prosince 2010 ve věci C-393/09, Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany proti Ministerstvo kultury. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

²⁶ To, že by tato plastika mohla zároveň plnit funkci technologického řešení pro mechanické přehrávání hudby je v danou chvíli pro autorskoprávní ochranu irrelevantní. Je zajímavé, jak v tomto případě autorské právo koreluje s konceptem nezajímavosti estetického prožitku, který popisuje přesun vnímání pozorovatele objektu na jeho estetické kvality. Dle tradiční teorie estetiky není možné vnímat zároveň estetické a praktické vlastnosti objektu. Podobně je v uvedených případech autorskoprávně chráněno provedení zmiňovaných objektů a nikoli jejich praktická složka.

tačového programu, programovací jazyk či formát datových souborů užívaných počítačovým programem za účelem využití některých z jeho funkcí, nepředstavují formu vyjádření tohoto programu. Tyto projevy proto nepožívají autorskoprávní ochrany.²⁷ Důvod tohoto rozhodnutí je stejný jako v případě vynětí myšlenek z autorskoprávní ochrany, tedy zabránění monopolizaci na úkor pokroku.²⁸

3. ROZDĚLENÍ PARADIGMATICKÉ ODPOVĚDNOSTI

Druhým tématem vyvěrajícím z rozhodnutí *White-Smith* je vztah orgánů státní moci při snaze o adekvátní právní zachycení novinek, které neustále postupující technologie přináší. Na jedné straně je moc soudní. Můžeme říci, že díky přímému kontaktu s reálnými dopady práva na životy lidí má bezprostřední přístup k aktuálním problémům autorského práva, které se v souvislosti s uváděním nových technologií do každodenního života objevují. Při jejich posuzování a řešení má soudce na výběr ze zásady soudní zdrženlivosti, nebo proaktivního zásahu. Proaktivní zásah by zdánlivě mohl být typický spíše pro země s *common law* systémem stojícím na soudním precedentu. Avšak i v nich převažuje zásada zdrženlivosti, jak je vidět krom zde analyzovaného případu i na dalších rozhodnutích amerických soudů v technologických otázkách.²⁹

Opačný přístup zaujal svým poměrně překvapivým rozhodnutím Soudní dvůr Evropské unie při rozhodnutí případu *UsedSoft*. Tento případ je dobrým příkladem vlivu nových technologií na stále více klopýtající autorské právo stojící na desítky let starých základech, které se jen obtížně aktualizují a přizpůsobují výzvám, jež před ně technologie klade.

V původním sporu před německými soudy proti sobě stály společnosti Oracle, producent a prodejce software, a UsedSoft, která působí jako prodejce softwarových licencí z „druhé ruky“. Společnost Oracle primárně nabízela distribuci svého softwaru virtuálně pomocí instalačních souborů umístěných ke stažení ze svých webových stránek. K jeho provozu však zákazník musí od společnosti Oracle zakoupit licenci, která umožňuje mít kopii softwaru trvale uloženou na serveru zákazníka.³⁰ Společnost UsedSoft umožňovala zákazníkům Oracle, kteří si již nadále nepřáli využívat tohoto softwaru, odkoupení jejich licencí. Ty pak dále nabízela třetím osobám za nižší cenu, než za kterou by tyto licence pořídili jako nové přímo u společnosti Oracle. Zákazníci, kteří získali licence od UsedSoft si následně ze stránek Oracle stáhli samotný software, který aktivovali *second hand* licencemi.

Otázka, kterou soud musel vyřešit, byla, zda se na digitální distribuci softwaru vztahuje doktrína vyčerpání práv autora prvním prodejem kopie díla. Tento princip, který je v České republice kodifikován odst. 2 § 14 autorského zákona, umožňuje následný

²⁷ Bod 46 rozsudku Soudního dvora Evropských společností (Velkého senátu) ze dne 2. května 2012 ve věci C-406/10, SAS Institute Inc. proti World Programming Ltd. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

²⁸ *Ibidem*, bod 40.

²⁹ Viz GOLDSTEIN, Paul. *Copyright's Highway: From Gutenberg to the Celestial Jukebox*. Revised Edition. Stanford: Stanford University Press, 2003, s. 200.

³⁰ Bod 21 rozsudku Soudního dvora Evropských společností (Velkého senátu) ze dne 3. července 2012 ve věci C-128/11, UsedSoft GmbH proti Oracle International Corp. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

prodej autorskoprávně chráněného zboží a je přirozeně spjat s prodejem fyzických kopií autorských děl. Ostatně recitál 29 směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti jako interpretační pomůcka tvrdí, že „*Otázka vyčerpání nevystává v případě služeb, a zejména v případě služeb on-line.*“³¹ To je reflektováno i ve výše citovaném ustanovení našeho zákona. Soudní dvůr však použil argument,³² že směrnice 2009/24/ES harmonizující autorskoprávní ochranu softwaru³³ neobsahuje ve svém textu ohledně vyčerpání práva rozlišení digitální a fyzické distribuce, a vzhledem k tomu, že se systematicky jedná v oblasti ochrany autorských práv o *lex specialis* vůči směrnici 2001/29/ES, bylo úmyslem evropského zákonodárce vyjmout software z obecného pravidla vyčerpání, které se aplikuje na ostatní autorsky chráněná díla.³⁴

Na základě této argumentace Soudní dvůr zaujal autorskoprávně pesimistické stanovisko, omezil dosah ochrany a poněkud překvapivě³⁵ rozhodl, že se prvním prodejem licence softwaru právo vyčerpává. Prodej softwarových licencí „z druhé ruky“ je tak umožněn za předpokladu, že původní držitel licence přestane prokazatelně software používat. Reakcí nositelů autorských práv k softwaru byla podpora a zavádění alternativních režimů poskytování obsahu, jako je například model *Software as a Service*,³⁶ které jsou svojí virtualizovanou podstatou lépe uzpůsobeny k užití v rámci paradigmatu virtualizovaného světa.³⁷

Druhou silou, která může přímo ovlivnit vztah autorského práva a nových technologií, je moc zákonodárná. Byť postrádá bezprostřednost kontaktu s aktuálními problémy, představuje ideální prostředek pro nastavení veřejných politik a pro rozhodnutí, jak je třeba s novými technologiemi a jejich důsledky právně naložit. Značnou překážku při jejím působení však představuje plynutí času. Od okamžiku, kdy se nová technologie, jež nějak zásadně mění dosavadní fungování autorského práva, dostane do užívání širší veřejnosti, do chvíle, kdy zákonodárce usoudí, že je nezbytné s daným stavem nějak naložit, totiž může uplynout velmi dlouhá doba. Během té se samovolně vytvoří zvyklosti a obchodní modely postavené na dosavadním provizorním právním fungování. Prosa-

³¹ Recitál 29 směrnice Evropského parlamentu a rady 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

³² Bod 55 rozsudku Soudního dvora Evropských společenství (Velkého senátu) ze dne 3. července 2012 ve věci C-128/11, *UsedSoft GmbH* proti *Oracle International Corp.* In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

³³ Směrnice Evropského parlamentu a rady 2009/24/ES o právní ochraně počítačových programů. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

³⁴ Bod 58 rozsudku Soudního dvora Evropských společenství (Velkého senátu) ze dne 3. července 2012 ve věci C-128/11, *UsedSoft GmbH* proti *Oracle International Corp.* In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

³⁵ ŠAVELKA, Jaromír. *Překvapivé rozhodnutí SDEU v kauze „UsedSoft“*. Blog Ústavu práva a technologií Právnické fakulty MU [online]. [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: <<http://ict-law.blogspot.cz/2012/07/prekvapive-rozhodnuti-sdeu-v-kauze.html>>.

³⁶ Při tomto modelu nedochází k žádnému převodu autorských práv za pomoci licence, jelikož koncový zákazník software používá ve formě služby, kterou mu výrobce nabízí. Typicky se jedná například o cloudové služby jako kancelářský balík *Microsoft Office 365*.

³⁷ GRIGORIADIS, Lazaros G. The Distribution of Software in the European Union after the Decision of the CJEU *UsedSoft GmbH v. Oracle International Corp. (UsedSoft)*. *Journal of International Commercial Law and Technology*. 2013, roč. 8, s. 204.

zení zásadní změny v takové síti vztahů a zájmů, byť systematicky a právně potřebné, může být politicky již zcela nemožné.³⁸ Výsledek pak může připomínat spíše *ad hoc* „lepení záplat“, než ucelený a systematický právní předpis. Na druhé straně, upravuje-li se nová technologie příliš brzy, není možné znát její plné důsledky a dopady. Vytvořením příliš specifického režimu ochrany, který se neřídí zásadou technologické neutrality, může dojít k vytvoření jednorázových institutů ochrany. Ty mohou mít skutečně krátkou životnost vzhledem ke své úzce zaměřené povaze a rychlému technologickému vývoji. Příkladem takto jednorázového a fakticky nepoužívaného institutu, byť z oblasti práva průmyslového vlastnictví, je ochrana topografií polovodičových výrobků dle zákona č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků. Od 1. ledna 1992, kdy zákon nabyl účinnosti, nabylo této ochrany celých sedm (sic) topografií polovodičových výrobků.³⁹

4. PRAKTICKÁ NEZBYTNOST JUSTIČNÍ ODVAHY

Domnívám se, že v případě dichotomie nastavení paradigmatické odpovědnosti přinášejí nové technologie více práce, odpovědnosti, ale tedy i možnosti reálně ovlivnit následující vývoj na stranu justice. Při současných vedoucích principech zákonodárství, kterými je abstraktnost právní normy, případně pak v oblasti regulace nových technologií z toho vycházející princip technologické neutrality, je nevyhnutelné, že po určitém čase dojde k masivnímu rozšíření technologie, se kterou zákonodárce nepočítal a počítat ani nemohl. Soudy, které budou rozhodovat o nových sporech vyplývajících přímo či nepřímo z technologického pokroku, musí přijmout svoji roli orgánu poskytujícího závaznou interpretaci nedokonalého zákona a odpovědnost z této role vyplývající. Nízká legislativní pružnost vede přímo k naprosté nutnosti uvědomělé interpretační praxe, která bere měnící se technologie a jejich praktické užívání ve skutečném světě v potaz. Je představitelný případ, kdy dojde přirozeným užíváním některé technologie k takové její změně, že se fakticky vymkne rozsahu právní normy, jež ji dříve upravovala, ačkoli při pouhém textovém výkladu takové normy se na první pohled může vše zdát zcela v pořádku. Jsou-li ale praktické dopady formalistické aplikace již nevyhovující normy zjevně absurdní nebo nespravedlivé, je zřejmé, že technologický pokrok a způsob jeho využívání ve společnosti vedl ke vzniku právní mezery v právu a je proto zcela na místě, aby v takovém případě soud využil možnosti argumentu teleologické redukce a tuto mezeru řádně interpretoval a výkladem vyplnil.

Praktickým příkladem, kdy taková situace nastala, je v oblasti ochrany osobních údajů rozhodnutí Soudního dvora EU Google Spain.⁴⁰ Jedním z jeho dílčích závěrů je, že inter-

³⁸ GOLDSTEIN, Paul. *Copyright's Highway: From Gutenberg to the Celestial Jukebox*. Revised Edition. Stanford: Stanford University Press, 2003, s. 117.

³⁹ Viz *Rejstřík topografií polovodičových výrobků*. Úřad průmyslového vlastnictví [online]. Cit. 2015-01-07. Dostupné z: <<http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/topografie-polovodicovych-vyrobu/rejstrik-topografie-polovodicovych-vyrobu.html>>.

⁴⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 13. května 2014. Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González. Věc C-131/12. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:62012CJ0131&from=EN>>.

netové vyhledávače jsou správci osobních údajů pro údaje, jež automaticky indexují na webových stránkách třetích stran.⁴¹ Soudní dvůr při tom postupoval na základě gramatického textualistického výkladu směrnice 95/46/ES. Skutečně, internetové vyhledávače s osobními údaji, které indexují na webových stránkách třetích stran, provádí činnosti, které jsou v čl. 2 písm. b) Směrnice 95/46/ES⁴² uvedeny jako příkladný výčet zpracovávání osobních údajů, což by je mělo pasovat na správce osobních údajů ve smyslu směrnice.⁴³ Na druhou stranu, existuje celá řada povinností správce údajů, které internetový vyhledávač nemůže splnit z důvodu jejich technické neproveditelnosti nebo zcela nepřiměřené finanční a časové náročnosti. Nejzásadnějším problémem je absence zákonného důvodu pro zpracování citlivých osobních údajů.⁴⁴ Dále je jím například povinnost informovat subjekt údajů o probíhajícím zpracování. To činí služby internetových vyhledávačů z hlediska ochrany osobních údajů protiprávní a měla by proto ustát. Je velmi nešťastné, že se soudní dvůr k těmto problémům vůbec nevyjádřil. Vzhledem k technické a společenské realitě, kdy v současnosti internetové vyhledávače představují základní způsob, jak je možné internet efektivně používat,⁴⁵ není možné služby vyhledávačů bez dalšího zakázat jen na základě rozporu s ochranou osobních údajů. Zároveň s tím je však zřejmě potřebné, aby vyhledávače byly považovány za správce osobních údajů pro tato data, protože jinak by se lidé, do jejichž práva na ochranu osobních údajů je vyhledáváním a zobrazováním výsledků zasahováno, nedomohli účinně ochrany. Nová technologie, tedy masivní indexování internetových stránek za účelem poskytování vyhledávacích služeb, vytvořila specifickou situaci, s níž dávný zákonodárce nepočítal a pro niž proto neupravil spravedlivě a splnitelně povinnosti, které má správce osobních údajů plnit. Fakticky tak došlo k vytvoření nového typu správce osobních údajů. Řešením tedy je vyhnout se bezpečnému formalismu a za pomoci teleologické redukce identifikovat internetový vyhledávač jako specifického správce osobních údajů s odpovídající sadou povinností, která by splňovala podmínky na ochranu soukromí na jedné straně a přiměřenosti a splnitelnosti na straně druhé.

5. ROZŠÍŘOVÁNÍ OBLASTI VLIVU

Třetím jevem typickým pro vliv nových technologií na autorské právo, který je dobře viditelný na případě *White-Smith*, je postupné zatahování nových subjektů do sítě vztahů ověřující dílo a jeho autora. Původním účelem autorského práva bylo chránit díla, a tak

⁴¹ Díky indexování mohou vyhledávače nabízet své služby. Celý proces funguje podobně jako index na konci knihy s tím rozdílem, že v tomto případě je zaznamenáno každé jedno slovo a jeho přesné umístění na dané webové stránce.

⁴² Směrnice Evropského parlamentu a rady 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

⁴³ Viz MÍŠEK, Jakub – HARAŠTA, Jakub. Analýza praktických dopadů rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Google Spain. *Bulletin advokacie*. 2015, roč. 2015, č. 1–2.

⁴⁴ Dle čl. 8 směrnice 95/46/ES se jedná o údaje odhalující rasový či etnický původ, politické názory, náboženské nebo filozofické přesvědčení, odborovou příslušnost, nebo údaje o zdraví a sexuálním životě. Je zcela jisté, že se na webu některé citlivé osobní údaje vyskytují a tedy, že je internetové vyhledávače indexují a tak zpracovávají.

⁴⁵ BERNAL, Paul. *Internet privacy rights: rights to protect autonomy*. Cambridge – New York: Cambridge University Press, 2014, s. 117.

zajistit jejich autorovi patřičnou odměnu a možnost vytvářet další díla.⁴⁶ Aby k dílu získal přístup větší počet potenciálních příjemců, přidali se do systému obchodu s díly vydavatelé a distributoři. Technologie umožňující hudební reprodukci přinesly do tohoto světa nahrávací společnosti, jejichž zárodečnou podobu můžeme vidět právě ve společnosti Apollo. Jak připomíná Goldsmith,⁴⁷ tyto společnosti později při rozšíření rozhlasového vysílání zahrnuly do tvořícího se systému rozhlasové stanice a jejich posluchače (zatím stále ještě pouze ty, kteří reprodukují hudbu na veřejnosti za účelem zisku). Ještě později byli do systému vztahů zapojeni i výrobci zařízení umožňujících snadné kopírování, ať už to byly xeroxy v případě literárních děl, nebo domácí audio a video rekordéry v případě audiovizuálních děl. Nakonec v poslední době dochází i k překonání pomyslné bariéry v podobě užití díla pro osobní potřebu a do systému jsou zataženi i jednotliví konzumenti děl.

Střet autorského práva a nových technologií je tedy primárně střetem zájmů mnoha stran, kterými jsou držitelé copyrightu a veřejnost, která má zájem a právo na to, aby měla přístup k informacím. Člověk je společenský tvor a společnost je organizována díky možnosti šířit informace mezi jedinci. S drobnou nadsázkou můžeme říci, že touha po šíření je přirozenou vlastností informace. Tento jev je pozorovatelný i u informací, jako je autorskoprávně chráněný obsah.⁴⁸ Je nezbytné, aby se tato vlastnost informací zachovala a zároveň byl držitel autorského práva adekvátně odměněn. Po značnou část dvacátého století byla tato nezbytnost respektována. Můžeme ji vidět ve zřízení zákonné licence na provozování hudby z nahrávky v zákoně následujícím po rozhodnutí *White-Smith*, dohledatelná je rovněž v převážně konsenzuální snaze držitelů práv v případech vzniku autorských svazů usnadňujících licencování nahrávek v rozhlase, nebo požadování náhrady škody vzniklé domácím kopírováním filmů na výrobci přístrojů k tomuto účelu určeným.⁴⁹ Tyto případy mají společný prvek spočívající v jasně určené osobě, kterou lze označit jako odpovědnou za masivní porušování autorského práva a se kterou se lze domluvit, případně ji postihnout.

Autorské právo se po většinu dvacátého století vyvíjelo v paradigmatu, že nějaká taková osoba existuje. To však v dnešní době již zcela neplatí. Díky vysokorychlostnímu připojení k internetu, které umožňuje snadný a levný přístup k autorskoprávně chráněnému obsahu, může každý z pohodlí svého domova šířit tyto informace, jak je mu milé. Vzhledem k tomu, že poskytovatelé služeb informační společnosti mají v mnoha případech vyloučenou nebo sníženou odpovědnost za obsah informací, který zpracovávají, postrádají držitelé copyrightu silný subjekt, se kterým by mohli jednat. Důsledkem tohoto stavu jsou snahy o omezení šíření informací, jež můžeme v poslední době pozorovat. Příkladem jsou opatření DRM,⁵⁰ technické prostředky zamezující kopírování a někdy

⁴⁶ Toto ideologické východisko je vlastní spíše anglosaskému pragmatickému pojetí práva. V kontinentálním systému hovoříme více o vyvažování základních práv autora a veřejnosti. Více viz např. TELEC, Ivo. Lidská práva a duševní vlastnictví. *Právní rozhledy*. 2002, č. 3.

⁴⁷ GOLDSTEIN, Paul. *Copyright's Highway: From Gutenberg to the Celestial Jukebox*. Revised Edition. Stanford: Stanford University Press, 2003, s. 58 an.

⁴⁸ Srov. HUNTER, Dan – LASTOWKA, Gregory F. Amateur-to-Amateur. *William & Mary Law Review*. 2004, roč. 46, č. 3, s. 1003 an.

⁴⁹ Viz GOLDSTEIN, Paul. *Copyright's Highway: From Gutenberg to the Celestial Jukebox*. Revised Edition. Stanford: Stanford University Press, 2003.

i pouhé přehrání legálně získaného obsahu. Ačkoli by ze zákona měl uživatel právo na využití výjimky z autorskoprávní ochrany, nebo využití bezpečného přístavu *fair use* doktríny, samotné porušení DRM, pro tyto činnosti nezbytné, se již počítá jako porušení práva autorského.⁵¹

Výše zmíněný postup, který jako sněhová koule nabaloval nové a nové subjekty do tržního sektoru s duševními statky, vedl k vytvoření nových profesí, jejichž existence je přímo závislá na autorskoprávní ochraně děl. Jak uvádí Matěj Myška:

„Zvýšená snaha distributorů zachovat si kontrolu [nad dílem a „tradičními“ off-line tržními modely] sice vedla ke garantování stále větších individuálních práv a k radikalizaci jejich vymáhání, potažmo ke změně mechanismů, avšak na úkor očekávání ostatních participantů v systému o jeho vyváženém fungování.“⁵²

To je nutné chápat jako negativní efekt stojící za narůstající rigiditou systému autorského práva. Jak Myška dále dodává, krize autorského práva pramení zejména z rozporu právní regulace a technické reality.

Rozmách nových hráčů na autorskoprávním poli se v posledním desetiletí týká i autorů a opět za ním stojí nové technologie. Díky fenoménu, který je popisován jako Web 2.0,⁵³ se může každý člověk stát autorem a svá díla nabízet veřejnosti. Umožňuje to nesmírně nízký práh nákladů, který je pro masovou publikaci třeba překonat. Následkem toho vzniká denně z hlediska historie bezprecedentní množství děl, z nichž některá jsou bez pochyb kvalitní, jiná však méně.⁵⁴ Princip bezformálnosti však zajišťuje autorskoprávní ochranu všem bez výjimky a autor může jen obtížně indikovat, že si ochranu nepřeje.⁵⁵ Určitou možnost představují otevřené licence, z nichž nejznámější je patrně *Creative Commons*,⁵⁶ které umožňují držitelé práv demonstrovat svou vůli ohledně toho, že si přeje své dílo bezplatně šířit. I tyto nástroje jsou však intrasystémovým řešením v rámci současného paradigmatu autorského práva⁵⁷ a tak pochopitelně narážejí na limity zákonem stanovené. Takovým je například praktická nemožnost vyloučit povinnou a rozšířenou kolektivní správu děl. I když si autor přeje své dílo poskytovat bezplatně, zákon mu to nedovolí.⁵⁸ Nejjednodušším řešením by, domnívám se, bylo zavedení částečné formalizace autorskoprávní ochrany, vytvoření seznamů děl, které by jasně odrážely autorovu vůli, a které by jednoznačně indikovaly, zda je možné díla volně šířit, či nikoli.

⁵⁰ Zkratka pochází z anglického termínu „*Digital Rights Management*“. V českém autorském zákoně jsou upraveny v § 43 na základě čl. 6 evropské směrnice 2001/29/ES.

⁵¹ Viz odst. 1 § 43 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon. In: *Codexis* [právní informační systém]. Cit. 2015-01-07.

⁵² MÝŠKA, Matěj. *Veřejné licence*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 183.

⁵³ AMBROŽ, Jan. Web 2.0: bublina, nebo nový směr webu? In: *Lupa.cz* [online]. [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/web-2-0-bublina-nebo-novy-smer-webu/>>.

⁵⁴ Například můj oblíbený diskuzní klub na serveru okoun.cz nesoucí název *Špatné básně* je doslova přeplněn literárními perlami, [cit. 2015-01-07]. Dostupné z: <http://www.okoun.cz/boards/spatne_basne?contextId=5405438>.

⁵⁵ Na tomto místě je třeba podotknout, že se v žádném případě nesnažím naznačit, že pouze kvalitní díla si zaslouží autorskoprávní ochranu. Stav, do kterého bychom se aplikací takové úvahy dostali, je dle mého názoru na míle vzdálen rozumnému a spravedlivému uspořádání společenských vztahů, nehledě na totalitarizující následky, které přiznání právní ochrany na základě kvality díla může mít.

⁵⁶ Domovská stránka projektu dostupná z: <<http://creativecommons.org/>>.

⁵⁷ Srovnej MÝŠKA, Matěj. *Veřejné licence*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 179 an.

⁵⁸ *Ibidem*, s. 132 an.

ZÁVĚREM

Rozhodnutí *White-Smith* ukazuje, že problém přizpůsobování práva v době přijímání předpisu nepředvídatelným technologiím, který v dnešní době vnímáme jako obzvláště palčivý, není ve skutečnosti nijak nový, ale projevoval se již před sto lety. Je otázkou, zda je udržitelná metoda záplatování systému, jehož kořeny, byť jsou dobře míněné a ve své podstatě smysluplné a užitečné, vyrůstají z doby technologicky nekompatibilní se současným digitálním světem. Odvážné a technologicky uvědomělé soudní rozhodování může současný stav úspěšně udržovat ještě poměrně dlouhou dobu a zároveň s tím i plnit požadavky na spravedlivé promítnutí nové technologické situace. Nakonec však, obávám se, ani to není trvale udržitelné. Soudní interpretace není a nemůže být bezbřehá.

Domnívám se, že jsme se dostali do situace, kdy není otázkou, zda být autorskoprávním optimistou nebo pesimistou. Je nezbytné stát se realistou a přijmout změny, které nové technologie přinesly, počítat s nimi a vložit je do prvotního designu systémového řešení. Vždyť oč by bylo lepší začít od začátku, vzít to dobré, co v autorském právu je, a postavit celý systém znovu tak, aby odpovídal současným potřebám společnosti a umožnil spravedlivé vyvážení zájmů všech zúčastněných stran? Uvědomuji si obtížnou proveditelnost radikálních řezů způsobenou vázaností mezinárodními dohodami, množstvím zúčastněných stran s protichůdnými zájmy⁵⁹ a principem právní jistoty. Mám ale obavu, že některá z nových technologií přinese současnému systému autorského práva takovou ránu, kterou již žádná nová zákonná ani soudní záplata nezalátá. Nebyl by špatný nápad být na tuto možnost připraven.

⁵⁹ Ibidem, s. 183.

Conflict of Technological Development and Law on the Example of Authors' Rights

Jakub Míšek

***Abstract:** The article is concerned with the influence of technology advancement on the development of legal regulation of intellectual property rights. The decision of the US Supreme Court in the *White-Smith Music Publishing Company v. Apollo Company* case of 1908 is a starting point and a corner stone of the whole article. Certain tendencies in the intellectual property law, which seem to be a product of last few years, are identified by the analysis of the *White-Smith* case in order to show that such tendencies were also present more than a hundred years ago. Firstly the dichotomy between the idea and its expression is analysed with the accent on the general issue of unique fixation of creative ideas. Secondly, a tendency called “allocation of paradigmatic responsibility” is discussed. It is a dynamic relationship of legislative and judicatory powers and their capabilities to influence the development of law in accordance with technological advancement. The last tendency discussed is the gradual widening of the sphere of activity of legal regulation of intellectual property by addition of new subjects into the complex system of both legal and non-legal relationships. All three tendencies are demonstrated using examples from recent cases and statutes. The article argues in its final part that due to the fact that all the tendencies can be found both in the recent and old cases, it is a manifestation of the design of the whole system. The system has therefore more and more difficulties with new challenges which are brought about technological development.*

***Key words:** intellectual property, authors' rights, copyright, technology development, information*